

vinca, komentirajući važnost današnje skupštine.

Ova skupština, kako već na početku iztaknuto bila je izvanredna i preko svakog očekivanja mnogobrojno posjećena. Slaveni Trsta i Istre mogu biti zadovoljni što je njihovo političko društvo u pravih rukoh.

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 6. novembra. 1901.

Prekjučer na večer svršila je konačno proračunaka razprava u prvom čitanju i proračun izručen proračunskom odboru na razpravu. Ovaj odbor se je već jučer sastao, i većinom glasova odlučio prvo, da se proračuni od prošlih godina, koji bijahu odobreni pomoću § 14. izruče na izvještaj jednomu izvjestitelju, drugo, da se proračuni za 1901 i 1902 razprave zajedno redovitim načinom razprave, treće, da se prije razpravi proračuni za 1901 i 1902, a onda tek one pojedine. Imenovalo se je izvjestitelje za pojedina poglavlja proračuna. Među izvjestitelji nalazimo zastupnike svih stranaka, osim Čeha. I to je oboje značajno, osobito ako se pomisli, da su među izvjestitelji također Svecijenci kao i neki Talijani. Od hrvatskih i slovenskih zastupnika je izvjestitelj Vučković za pomorske stvari. Povše za željeznice.

U popoldnašnjoj sjednici zastupničke kuće, koja je trajala do pol noći, govorili su među ostalimi Čeh dr. Herold i Hrvat Biankini. Dr. Herold kao da je htjeo malo oslabiti ostrinu govora druga dra. Kramfata. Česi neće prihiti razprave proračuna. S vladom kane obračunali kod razprave o austro-ugarskoj nagodi.

Iz govora zastupnika Jurja Biankini.

Za nas je svakako najznamenitiji govor što ga je izrekao zastupnik Biankini, jer je on Hrvat i jer je govorio ob odnosajih našega hrvatskoga i slovenskoga naroda. Počeo je hrvatski kao uvijek, pak nadaljevao njemački. Pritužbe što jih ima iznieti kao zastupnik hrvatskoga i slovenskoga naroda tolike su, da nezna gdje početi, i da bi trebalo ne ura nego dana, da sve iznese.

Prije svega pita kao pravaš Hrvat iz Dalmacije, kad će se Dalmacija sruđiti sa Hrvatskom, kad će se oživotvoriti odnosna kraljeva prisega. Provizorno stanje Dalmacije, u kojem se nalazi, krivo je, da se nemože dobiti ni jedne prave, koriste željeznične pruge, da se je zatrla trgovina s Bosnom, da su puste dalmatinske luke, da je propala mornarica, da se nerazvija obrt ni trgovina ni poljodjelstvo, da se narod seli u prekooceanske krajeve. Iz obzira na Trst neće se, da se u Dalmaciji napravi veće pomorsko trgovišće. Punimi rukami baca se milijune u tršćansku luku, dočim treba čekati i čekati dok se baci koja hiljada u koju dalmatinsku luku. Neima obrtne, neima trgovačke škole. Nebrine se za podignuće gospodarstva. Dalmacija ima uz pol milijuna Hrvata 16.000 ljudi koji se danas zovu Talijani, a u toj i takvoj pokrajini uzdržaje vlada talijanski službeni jezik. I njemački službeni jezik se uvadja, premda u pokrajini Njemca neima. Za odpraviti takove nepravice netreba da vlada bude narodna, dosta bi bilo da ima malo savjesti i poštovanja do ustava. „Ali žalibože mi Hrvati nismo nikad u Beču našli ni malo savjesti nit poštovanja do ustava, i nenalazimo je nit u ministarstvu njegove preuzvišenosti pl. Koerbera. Što kani doseći vlada sa nemoralnim sustavom italijaniziranja i germaniziranja? Germanizirati puk u Dalmaciji je isto tako nemoguće kako italijanizirati ga. Ovo nije pošlo za rukom venecijanskoj republici kroz 4 stoljeća, neće ni hećkim vladam. Jedno će doseći vlada: čuvstvo vjernoga i histroga pučanstva ožučitati, i konačno sa mržnjom napuniti proti državi, koja ga postojano u njegovih

narodnih čuvstvih vredja i gospodaraki upropašćuje. U zemlji rabe se sa službene strane radje sve jezike, talijanski, latinski, njemački, nego li onaj koj bi se imao rabiti, naime hrvatski.

Sustavom vladinim zatire se posteno pučanstvo s jedne strane, a s druge strane olvara se vrata tuđjim težnjam, osobito češnjam Italije, koja već sanja o gospodstvu na celom jadranskom moru. Što službena Italija još taj, to govori otvoreno iredentistička Italija. Ta iredentistička Italija čini veliku propagandu na celoj istočnoj obali jadranskoga mora pomoću društva „Dante Alighieri“, komu opet je na pomoć društvo „Lega Nazionale“. Koja njima je nakana, to se jasno vidi iz govora držanih na društvenih skupstinah.

Samo sa nesmislenom protuhrvatskom politikom vlade i podržavanjem talijanskoga službenoga jezika u Dalmaciji i Istri može se tumačiti, zašto se u Italiji smatra da su te dvie pokrajine dielovi kraljevstva Italije. Samo tom politikom tumači se, što je većina birokracije nadahnuta fanatički talijanski i neprijateljski hrvatskomu pučanstvu, što sinovi visokih c. kr. činovnika nose vience na grob kralja Umberta, što se je onako, kako je poznato, moglo provalliti u zavod sv. Jeronima u Rimu.

Što se događja u Dalmaciji i Istri, ujedno sa Trstom, to je nevjerojatno.

U Istri su dvie trećine pučanstva, naime hrvatsko i slovensko, nepretgnuto izložene upravnoj pristranosti vlade, i k tomu hjesnoći Talijana. Većina c. kr. činovnika nepozna hrvatskoga ili slovenskoga jezika. U samom saboru Istre nesmjdu zastupnici većine pučanstva govoriti svojem jeziku. I ako govore, bivaju psovani, i na najbarbarskiji način napadani i pričećeni.

U tršćanskom zastupstvu bivaju zastupnici slovenskoga puka nasilno izbaćivani, kako se je to dogodilo dru. Rybār.

Već godine i godine traju ti i još napadniji skandali u Istri i Trstu, a vlada gleda na sve to pasivna, jer ide o Slavene. Mjesto da anarhiji u Trstu i Istri konac učini, mjesto da oktroira pokrajini pravedan, na temelju sveobtega izbornoga prava izborni red, mjesto da uvede strogu pravednost u upravu, ponaša se austrijska vlada prema Hrvatima i Slovenem tako, kako se gore nebi moglo ponašati nijedna iredentistička vlada kraljevstva Italije.

U oči tih neoborivih činjenica hoće se u istini velike odvažnosti (tomu se nekako drugače kaže), a da se u ovoj kući reče, kako je u posljednjoj sjednici dr. Rizzi rekao, da naime vlada neuzima nikakva obzira na Talijane Istre i Trsta, da njim se kaže neprijateljskom i da pogoduje Slavenom. Tu nije nego divo smijati se. Bez dvojbe nije zastupnik ladanjskih občina Poreča, Kopra (kako izopuzbran? Op. Ur.) moje rieči ozbiljno uzelo, ili su njegove rieči žulka ironija prema Hrvatima i Slovenem Istre i Trsta, ili je htjeo njimi makiavelističkom taktikom predusresti napadajem proti sablaznivomu postupku tamošnje vlade, da neizgubi njegovine milosti. (To! to! Op. Ur.)

Nego netreba se bojati, da će ju izgubiti. Ministar-predsjednik u svojem zadnjem govoru nije obnašao zgodnim, da bi nit jednom riečju pokudio intolerancu Talijana naprama Hrvatima i Slovenem u Istri i Trstu; ni rieči proti brutalnoj prepotenciji Talijana u istarskom saboru; ni rieči da njim bar preporuča da svojim postupkom nesrame talijanske kulture, kojom se toliko diče. Usuprot obećao njim je, da će proučiti pitanje o talijanskom sveučilištu u Trstu. (Za slovensku pučku školu u Trstu nije ništa rekao. Op. Ur.)

Govornik je na dalje crtao napadaje „Talijana“ na Hrvate u Zadru, onda nesnosne odnošaje Slovenaca u Stajerskoj u svih strukah javne uprave, kojimi se radi na propast tamošnjega slovenskoga naroda, pak završio:

Prema tim odnosajem u pokrajinah obilavanih po Hrvatih i Slovenih, prema starodavnom izkustvu, prema sablaznim u Litavju, Trstu, Kopru, Zadru, možemo mi Slaveni samo jedno reći: Austrijska vlada neima za nas nikakva smisla pravednosti. Austrijska vlada zanemaruje i najviše državne interese, samo da nebuda Slavenom pravedna.

Što je dakle nama Slavenom činiti? Liepa i stara pjesma je uvijek nova, i mi ju moramo jednomo za uvijek dobro naučiti se. Slaveni na sjeveru i jugu moradu sami u sebi iskati i naći sile, da se zajednici brane proti zajedničkim neprijateljem, bili oni u ili izvan vladinih krugova. Jedan za sve, svi za jednoga!

Mi moramo nastojati da odstranjemo vlade, koje su proti nam otvoreno ili potmureno; moramo raditi na to, da dodje na kormilo u istinu pravedna vlada. Onda ćemo prestati biti parija, onda će i za Austriju dan spasa doći. Taj dan će doći, kad Austrija nadje pravoga državnika.

Mi Hrvati nismo došli u svezu monarhije, da budemo robovi, da drugi narodi nad nami vladaju, nego da zajedno s ostalimi budemo slobodni.

Nismo došli u svezu monarhije, da budemo topaki naboj na jednoj strani, a da budemo na drugoj predani na milost i nemilost na najnezahvalniji i najglosumniji način potomkom junaka Vilagoša, Kustoce i Visa!

Mi hoćemo da živimo pod okriljem Habsburga, ali kao slobodan i sjedinjen narod.

Sadanja vlada ne samo da nije za naše državno pravo, nego ona nam nedaje nit najprvotnijih jezikovnih prava; ona snaša najbrutalnija nasilja proti nam, dapače podupire jih po svojih organih; ona mirno gleda kako i materijalno propadamo; ona predaje naše životne interese tuđim državam. Š toga nemožemo glasovati pouzdanja.

Govor zast. Biankini-a bio je često pretrgivan odobravanjem; a na svrsi mu se je živo povladjivalo i pljeskalo i čestitalo.

Vladine novine nemogu a da nepriznudu, da je zast. Biankini mnogu istinu rekao, osobito obzirom na postupak Talijana. Inače nisu pobila ničesa što je rekao. Dakako da njim je težko istinu čati.

Izborna gibanje.

U postu predstojećih izbora za zemaljski sabor, naročito izboru izbornika ili fiducijara u ladanjskih občinah, već smo stavili do znanja neke naputke, i evo jih u glavnom ponavljamo, odnosno popunjujemo:

1. Izborne listine imadu biti sastavljene na temelju izpravljernih listina, koje su služile kod posljednjih občinskih izbora.

Izpravke imadu provesti ces. kr. kotarska glavarstva ili kapetanati.

Kod istih c. kr. kotarskih glavarstva imadu se oglasiti oni, koji misle da je što krivoga u izbornih listinah.

Gdje su izvanjske občine sruđene u občinskih stvarih sa gradom, tu se ima izlučiti gradske izbornike od izvanjskih, tako da obstoje za gradske izbornike jedne listine, za izvanjske druge.

Tko ima pravo izbora u gradu, taj mora biti u listinah za grad, i nesmije biti u listini za izvanjske občine.

U listine za izvanjske občine imadu biti zapisani svi izvanjski obćinari, koji su bili kod posljednjih občinskih izbora u prvom ili drugom obćinom tjeļu. Na dalje oni, koji se pomaknu iz tretjega izbornoga tjeļa u drugo usljed toga, što odpadu gradski izbornici. I konačno oni, koji još pri svem tom ostanu u tretjem

tjeļu, a plaćaju 10 for. izravnoga poreza.

2. Obćinska glavarstva dužna su dozvoliti svojim obćinarom, da uzmu prepis listina. Gdje nebi dozvolila občinska glavarstva, dozvoliti će c. kr. kotarska glavarstva ili kapetanati. Kad kojih se listine u dva exemplara nalaze.

3. Izbornih sekcija neima, nego svi izvanjski birači svake mjestne občine biraju skup izbornike ili fiducijare.

4. Izbori izbornika ili fiducijara izvanjskih občina nebiraju se u gradu, nego vani, gdje izvan grada, u izvanjskoj poreznoj občini, u zgodnom središtu svih izvanjskih birača.

Izbori fiducijara za občinu Motovun. Ako smo dobro obavješteni, obavili su se izbori fiducijara za občinu Motovun dne 7. t. mj.

Molimo nas prijatelje iz svih obćinah Istre, da nas neostavljaju u neizvjestnosti u postu izbora fiducijara i da nam u obće odmah prijave svaku iole važnu viest tičuću se predstojećih zemaljskih izbora.

Izbor fiducijara za občinu Bužet obaviti će kao jur javismo, dne 22. t. mj. Kako nam sada pišu iz Bužeta, birali će tamo doduše rešenoga dana, nu izabrati će 26 fiducijara, nipošto 25. Izbirati će se tamo na temelju popisa pučanstva od god. 1900, a po tomu popisu odpalo bi na onu občinu 27 fiducijara. Tamošnje občinsko poglavarstvo upozorili će stalno političku oblast u Kopru na tu pogriješku zahtjevajući, da se ju izpravi, kako to i zakon propisuje. Što se tiče broja fiducijara u pojedinih obćinah, imalo bi se držati svuda jednog te istog popisa pučanstva. Nama je pako poznato iz najpouzdanijeg izvora, da bijaše javljeno obćinama Dolina i Klanec — u istom političkom kotaru — da će birati fiducijare na temelju popisa pučanstva od god. 1890. To nesmije da bude. Birati se mora u čitavoj pokrajini na temelju istog popisa, a kamo li, da se u jednom te istom kotaru bira u nekojih obćinah na temelju starog a u drugih na temelju novog popisa pučanstva. U tom obziru mora vladati jednomjernost za sve občine Istre.

Iz Bužećine pišu nam, da se tamo pripovieda o obširnom mjerenju cesta u pazinskom i bužetskom sudbenom kotaru. Tako da mjere cestu od Cerovlja do Plomina; od Kršikle do Livada u opraljskoj občini; od mosta kod Kurelići do Mesarići u dragučkoj poreznoj občini.

To bi mjerenje palo u oči svakomu, koji nebi poznavao porečku gospodu. Sada se mjeri na vrat na nos putere i ceste, jer su pred vratim zemaljski izbori. Možda će se ovdje ili ondje i započeti gradnju tih cesta ili puteva, nu dograditi se neće ni do drugih zemaljskih izbora.

Mjerenje cesta i puteva bijaše našim talijanašem pred svakimi izbori jedno od glavnih sredstava za agitacija. Naši talijanaši znadu, da imadu još uvijek lahkovjernih i lahkovumnih ljudi, koji vjeruju, da će njim se ipak već jednom sagraditi teško izbećivane ceste i puteve. Kad vide pako amo tamo bježati mjernike i njihovo osoblje, kad im se pripovieda na sve strane, da će im se davnu želja izpuniti, samo treba, da drže sa talijanskom gospodom, poveruju te sirote i misle, da će im se u istinu zadovoljiti, a kad tamo mjeri se i gradi na papiru dok traj i dok se svrše izbori — a poslije — nikomu ništa.

Takva komedija sa našim narodom opetuje se od godine do godine bilo pred državnimi, zemaljskimi ili gdjegod pred občinskiimi izbori. Radi toga preporučamo onim našim dobrijanom, koji vjeruju: još uvijek talijanskoj gospodi uzprkos tomu, da bijahu toliko puta prevareni, neka se

već jednom opamete i neka pekašu put
onim sileparom i varalicom, koji im do-
laze na prag sada pred izbore raznim
obezbani o gradnji cesta, putara, mostova,
vodnjaka itd.

Izbori u poročkom kotaru:

Dne 14. Črničev 5 fiducijara.
Dne 15. Višnjani u obč. uređ. biru
9 fiducijara (učinilo se predstaviu odnosno
utok da bude 10 fiducijara, jer broji 4884
stanovnika.)

Dne 16. Umagu u Sv. Lovreču 5
fiducijara.

Dne 18. (izbornici od 1. do 200) i
19. (izb. od 201-401) Motovun u Ka-
rojbi u školi 8 fiducijara.

Dne 20. (izbornici od 1-150) i 21.
(izb. 151-252) Oprtalj u obč. dvorani
u Zrenju 4 fiducijara.

Dne 22. Vižinada u Kasteliru —
kuća Rinaldi, 3 fiducijara.

Dne 22. Buje u Tribanu 8 fidu-
cijara.

Dne 23. Grožnjan 8 fiducijara.

Dne 25. i 26. (neznamo kako raz-
dijeljeno) Poreč u školi u Novoj Vasi
12 fiducijara.

Dne 27. Vrsaru u obč. dvorani 9
fiducijara.

Broj fiducijara na kvarnerskih
otocih (politi. kotar Lošinj). Na temelju
novoga popisa pučanstva ustanovljen je
slijedeći broj fiducijara u pojedinih občinah
na otocih Krk, Lošinj i Cres: Baška ima
8 fiducijara; Vrbnik 6; Omišalj 5; Du-
bašnica 6; Dobrinj 8; Punat 6; Krk 1;
Mali Lošinj 5; Osor 4; Cres 7; u svemu
dakle 56 fiducijara. Između ta tri otoka
odlučnje sam otok Krk, odnosno njegove
občine, koje biraju uvijek hrvatske fidu-
cijare. Na tom otoku biraju naime naše
občine 40 fiducijara.

Izborna mjesta za občinu Kopar.
Od tamo nam javljaju, da će birati birati
poreznih občinah mjestne občine Kopar
dne 16. t. mj. od 9 sati do podne u
novoj kući Valentina kod mosta sv.
Narazija.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda“
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Čuješ Jurino, ovo litko neće se valjda
naši ljudi prodati krmjelom, šare-
njakom i talijanskoj gospodi za litru
berse, zač imaju hvala Bogu i sami
doma potrebitu kapljicu.

Jur. Neće za bersu ne, ma će za žerilo,
zač cigani vero nepohajni za nič po
Istroj s mrsavimi kobiljanima i to-
varskemi krepalinami.

Razne vijesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Uslijed demonstracija
njemačkih sveučilišnih djaka proti prof.

Manestrina; o čemu smo izvjestili u zad-
njem broju, uslali su demonstrirali talij-
janski sveučilištari u Inostu, kojima do-
lešile na pomoć oni iz Beča i Graca. Svi
ukupno na sastancima i na drugi način
zahtijevaju ustrojenje talijanskoga sveučil-
išta u Trstu. Medjutim pišemo, vrućekrvni
talijanski djaci još se neumiruje te de-
monstriraju i na ulicama.

U Beču se sastali na skupštinu soci-
jalistički vođe austrijskih naroda, da
viećaju o novomu programu, kojega izra-
diše, proglasiše i sastanak zaključije. Imali
ćemo priliku, probičiti svojedobno novi
program. — Dne 6. t. mj. počeo je izbor
za hrvatski sabor. Od 50 kotara, koji su
6. tek birali, izabrani bijahu samo 4 kan-
didata koalirane opozicije, a teško će jih
biti izabrano više u ostalih kotarih, koji
su jočer birali.

Srbija. Dne 4. t. mj. započela je na-
rodna skupština razpravu o državnom
proračunu. Gornja kuća ili senat razpra-
viti će medju tim nekoje zakonske osnove.
Vlada nastoji, da se u narodnoj skupštini
razpravi čim prije državni proračun, da
se pak zastupelvo uzmogue baviti sa za-
kanskimi osnovami o tisku; o pravu sa-
stajanja i o občinskoj autonomiji.

Rusija. Jedan dopisnik poznatog lon-
donskog dnevnika „Daily News“ opisuje u
svojem listu posjet ruskih kaznjjenikah u
sibirskom gradu Irkutsk. Dopisnik obašao
je sve tamošnje tamnice, u kojih se na-
laze svakovrstni zločinci, te nemože do-
navhvaliti uzorno uređenje tih tamnica i
čovjekoljubivo postupanje predatojnika i
stražarah sa timi zločincima. Mi zapadnjaci
— kaže dopisnik — viđni smo govoriti o
ruskih prognanicah i o sibirskih tamnicah
sa najvećom grozotom ali se ljuto varamo.
Ruske tamnice u Sibiriji jesu bolje nego
li u ikooj drugoj državi Europje. Sa kaž-
njenici postupa se tamo u svakom obziru
bolje nego li kod nas. Predstojnik tamni-
cah obći ne samo sa podređenim mu čin-
ovničtvom, nego i sa zločincima prijazno i
susretljivo, pa ga radi toga sve štije i
cieni. O kakvom mučenju ili zlostavljanju
kaznjjenikah — pa i najpogibelnijih, neima
tamo ni govora. Mnogi siromah onoga
grada želi doći u zimsko doba u tamnicu,
jer tamo netrpi ni od glada ni od stude-
ni.

Mjestne:

Žrtveno pomirenje na Golgoti
domamilo je na prvu djaku predstavu u
dvoranu „Apollo“ nebroj djece tako, da
jih moralo do nekoliko stolina otići. Vrlo
zanimive predstave o Isusovoj muki biti
će, kako se nam javlja, opet u subotu
večer na 8 sati, te u nedjelju poslie podne
na 4 i na 8 sati. K svim trim predstavam
plaćaju djaci samo polovicu cijene, koje
jesu: I. red 1 K, II. red 80 h., galerija
40 h. — Preporučamo te zanimive pred-
stave najtoplije.

Pokrajinske:

Oprtaljel pozor! Vaš občinski
glavar g. F. Antonaz raspisuje u talijanskih
novinah Istre i Trsta natječaj na mjesto
občinskoga liečnika sa plaćom od 2400
kruna godišnjih. Od molitelja zahtjeva Vaš
občinski načelnik g. Antonaz osim liečničke
diplome i podpuno poznavanje talij-
janskoga i samo talijanskoga je-
zika. Vašega jezika, hrvatskoga jezika,
občinski oprtaljski, netreba da pozna Vaš
budući liečnik, koga ćete Vi svojimi kr-
vavimi žuljevi plaćati. Za talijansku gos-
podu u Oprtlju je dosta, da liečnik znade
talijanski, a Vi šćavi, koji sačinjavate
ogromnu većinu občinara i koji ćete ga
takodjer plaćati, učite se talijanski, ako
hoćete s njim govoriti!! Oprtaljci, neza-
boravite ovakve zaušnice talijanskoj gos-
podi!

Raspisane stipendije. Dvie sti-
pendije, svaka od 400 kruna godišnjih
za istarske mladiće, koji polaze nautičku
školu na trgovačkoj akademiji u Trstu ili

nautičku školu u Lošnju. Pravo uživanja
ovih stipendija odlučeno je za sada do
g. 1903.

Jedna državna stipendija od
420 kruna za djake Istre i Goričke, koji
polaze višu gospodaraku školu u Beču,
osobito poljodjelaki otdjek iste. Molitelji
moraju se obvezati reversom, da će svoje
znanje posvetiti svojoj domovini.

Jedna erarna stipendija od 600
kruna godišnjih za istarske djake, koji po-
laze živinaraku školu u Beču i koji se ob-
vezu reversom, da će po dovršeniu naučih
bar nekoliko godina služiti u Istri. Molbe
za sve ove stipendije valja predložiti c.
kr. namjesničtvu u Trstu do 25. no-
vembra t. g.

Za dječke pripomoćno dražtve u
Pazinu sakupio je — kako javljaju trš-
ćanski „Edinosti“ iz Dekana — tamošnji
nadučitelj g. Ivan Kureč u veselom dru-
tvu povodom proslave odhodnjice jednoga
koparskoga rodoljuba iz Kopra u Gorici,
kruna 24 i 25 para. Zivili darovatelji!

Za „Dražbu sv. Cirila i Metoda“
u Istri sakupili su prošle nedjelje, kako
nam iz Trsta javljaju, naši rodoljubi u
Barkovljah kod Trsta 10 kruna. Zivili!

Izgređi proti hrvatskim djakom
u Kopru. Iz pouzdana izvora doznajemo,
da su koparski talijanaši bez svakog po-
voda napali neke večeri hrvatske djake,
koji polaze učiteljske u Kopru; jedan od
tih djaka leži ranjen dočim su drugim
poderali odijelo.

Stvar je prijavljena ravnatelju učil-
teljska — ali si g. Marchelli — — —
pere ruke jer su djaci hrvatske narodnosti
a napadači — — Talijani!

Požar kod Materade (občina Umag).
Od tamo nam javljaju, da je prošloga
ćedna u susjednom selu upalila se štala
sa sjenikom Antuna Trento. Kućegospo-
dara nabijaše kod kuće. Gospodarica sa
dvoje djece bijaše sama doma. Susjedni
priskočiše siromašnoj zeni na pomoć;
sretno obraniše kuću, u kojoj stanuje
Trento. U stali poginuse tri vola i dva
magarca; osim toga izgorjelo je sieno,
slama i nešto gospodarskog orudja. Jedan
od susjeda neki Petar Vižintin, koji se je
popeo na krov štale, pade sa krova sa
višine od 5 metara, ali srećom ranio se
samo malo na jednoj nogi. Štete od po-
žara imade oko 4500 kruna ali vlastnik
bijaše osiguran proti ognju.

Iz drugih krajeva.

Za družbu sv. Cirila i Metoda.
Primamo i izvršujemo: Pozivom na
okružnicu, koju je izdalo ravnateljstvo
družbe Sv. Cirila i Metoda za Istru, po-
četkom kolovoza o. g. izjavljujem ovime,
da će kavnu primjes u korist družbe iz
prve jugoslavenske tvornice kavinih suro-
gata u Ljubljani, za sigurno pryom polo-
vijom mjeseca studenoga stupiti u promet.

Uzorci kavinog primjesa u kutijam
svake veličine pronađeni su u svakom
pogledu kao vrlo dobra vrst, koja se za-
jamčeno sa ostalimi proizvodi utakmicie
vrstnoćom i umjerenom cijenom vazda uz-
porediti mogu.

Da se kavin primjes družbe razpoznati
uzmogue, obavite sa kutijce trobojnicom
uz zastitni znak „slika Sv. Cirila i Metoda“
sa motom: „Položi malen dar svom domu
na oltar“.

Švakome od nas nalaze već dužnost,
da kupujuje i preporučujuje prijateljima
družbin kavin primjes, doprinesemo ne-
znatnu žrtvu u korist družbe, kojoj je od
razprodaje priličan prihodi za njezine ple-
menite svrhe namjenjen i osjeguram.

Upitli i naručbe imadu se upraviti
izravno na moju tvrdku na Rieci

Milan Gremer
glavni zastupnik za Hrvatsku, Slavoniju,
Istru, Dalmaciju, Bosnu i Hercegovinu.

Prvi kandidat za biskupsku sto-
licu u Trstu. Česki „Katoličke Listy“
pišu o budućem biskupu za tršćansko-
koparsku biskupiju. Kažu, da vlada neće

ni Talijana ni Hrvata imenovati na on-
važno mjesto, nego svećenika; koji pozna
hrvatski i talijanski jezik. Takva svećenika
da je našla vlada u osobi preč. g. dra.
Kordića u Ljutomeriah u Češkoj. On da
govori gladio talijanski a kao Čeh da će
lahko naučiti hrvatski.

Po dužnosti novinarakoj bilježimo i
ovu viest, prepustajuć svu odgovornost za
nju rečenomu listu. Čini nam se ipak
čudno, da bi išla vlada tražiti čak u Češku
osobu za tršćansku biskupiju, i to sveće-
nika, koji bi imao tekak učiti hrvatski je-
zik, jezik ogromne većine katolika one
biskupije. U ostalom kod nas je sve mo-
guće!

30-godišnjica marijiva rada. Po-
znati hrvatski rodoljub i veleobrtnik na
Rieci g. Gjuro Ružić proslavio je dne 3.
t. mj. svoju tridesetogodišnjice boravka na
Rieci i svoga uztrajnoga i marijivoga rada
tamo. Od siromašna opančara postao je
g. Ružić neumornim i uztrajnim radom
svojim veleobrtnikom svietkog glasa. Nje-
gova tvornica koža na Sušaku poznata je
daleko preko granica Hrvatske. Za napre-
dak i procvat Sušaka stekao si je g. Ru-
žić velikih zasloga te uživa koli tamo toli
na Rieci velik ugled i upliv. Gosp. Ružić
pudupire vazda svako narodno poduzeće
a najbolji je prijatelj i pomoćnik siro-
mašne učće se mladeži. Tomu odličnomu
rodoljubu našemu kličemo povodom nje-
gove 30-godišnjice srdačno: Živio nam
dični rodoljube!

Alacevich pisac opereta! Rimski
listovi pripoviedaju, da je poznati haram-
baša talijanski, Conte Alacevich, napisao
libretto za operetu pod naslovom „Obsje-
danje Vrane“. Ta opereta, da će se pje-
vati u jednom od prvih kazališta u Rimu
a čisti prihodi da je namijenjen svetoj
stvari dalmatinskih provalnika u hr-
vatski zavod sv. Jeronima.

Sadržaj operete da je uzet iz povjesti
mlatačke iz 17. stoljeća.

Puno sreće komedijantu i harambaši
Alacevichu!

Pogibeljno putovanje. Ovih dana
doplovio je iz Odesa u Trst kreat žitom
lloydov parobrod „Hungaria“ pod zapo-
vjedničtvom odličnog kapetana i rodoljuba
g. Petra Harlovića. Na parobrodu bijaše
300 putnika većinom siromaha, koji su se
vraćali iz Romanije u Carigrad. Na putu
zahvatila je dne 24. oktobra parobrod
strašna oluja, koja je sa krme pomela u
more sve što se je moglo odkinuti. Pošto
se je parobrod radi strašnih valova silno
ljudao, sleglo se žito na jednu stran pa-
robroda tako, da se je ovaj nagnuo i još
većoj pogibelji izložio. Jedino vištinu,
hladnokrvnosti i junačtvu g. kapetana,
njegovih častnika i mornara imade se za-
hvaliti, što je parobrod sretno dospio u
Carigrad, gdje bijahu putnici izkrcani i
teret uređen na parobrodu.

Trgovački ugovori sa Italijom i
Njemačkom. Iz Rima pišu jednomu na-
puljskomu listu, da viesti, stigle talijanskoj
vladi iz Beča i Berlina o budućoj obnovi
trgovačkih ugovora nemogu biti nepo-
voljnije. Agrarna ili poljodjeljska stranka
poduprta, dielomično od obrtnika, neće da
čuje o kakvoj obnovi tih ugovora ni na
dulji ni na kraći rok.

U političkih i diplomatskih krugovih
(rimskih) da prevlada mnienje, da će Italija
morati, da se pripravi na tarifalnu borbu
proti Austro-Ugarskoj i Njemačkoj. Tali-
janska vlada hoće, da ublaži privremene
nepovoljne posledice tarifalne borbe sa
Njemačkom i Austrijom, da obnovi trgo-
vački ugovor sa Švicarskom, koja neće
slijediti središnje vlasti u neopravdanih
zahtjevih. Ona da traži bolje puteve za
izvoz svojih proizvoda u krajeve, koji nisu
sa Italijom u savezu, ali su njoj prijazni.

Franczki poslanik Barrere da je ka-
zao novinaru Raqueni, da moraju Fran-
cezka i Italija stupiti u još tješnje prija-
teljstvo tim, da sklope dobar trgovački
ugovor. Obće mnienje da vlada u Rimu,

